Festivalul Cluj Modern

Ediția a XV-a, 6–12 aprilie 2024
În memoriam Cornel Țăranu

SIMPOZION DE MUZICOLOGIE

CORNEL ȚĂRANU – IPOSTAZELE UNUI MUZICIAN COMPLET

Keynote speaker – **Adrian Pop**

Moderator – **Gabriel Banciu**

Lansare de carte, repere ale muzicologiei clujene:

Sigismund Toduță, *Formele muzicale ale Barocului în creația lui J.S.Bach*
și
Hans Peter Türk, *Armonia tonal-funcțională*

– republicări la Editura Grafoart, București –

Sala „Romeo Ghircoiașiu"
a Academiei Naționale de Muzică „Gheorghe Dima"

Joi, 11 aprilie 2024, **ora 10:00**

PROGRAM

10:00-11:00

Ecaterina Banciu
Colocviu în Panteon: Sigismund Toduță – Cornel Țăranu

Ciprian Pop
Simfonismul în creația maestrului Cornel Țăranu

Iulia Cibișescu-Duran
Cornel Țăranu, Simfonia a II-a „Aulodica”

11:00-12:00

Ionică Pop
Remembering Țăranu, arc peste timp

Ninuca Oșanu Pop

Ansamblul Ars Nova, laborator al creației muzicale și interpretării muzicii contemporane, 1968-1990

Elena Boancă
Muzica de film a lui Cornel Țăranu

12:00-12:30 – pauză –

12:30-13:30

Șerban Marcu

Ultima primă audiție: „Alte cântece” pe versuri de Nichita Stănescu de Cornel Țăranu

Cristina Pascu
Muzicieni în Academia Română

Gabriel Banciu
Festivalul Cluj Modern, o istorie în desfășurare

13:30-14:00

Adrian Pop (keynote speaker), *Rimembranza*

14:00

Lansare de carte

REZUMATE

Prof.univ.dr. Ecaterina Banciu

Colocviu în Panteon: Sigismund Toduță – Cornel Țăranu

Pe parcursul civilizației umane, au impresionat prieteniile notorii transcendentale în lumea literară și muzicală, începând cu eroii lui Homer, Achile și Patrocle sau ai lui Shakespeare, Romeo și Mercutio, continuând în viața reală cu Haydn și Mozart, Schiller și Goethe, Schumann și Brahms, sau personajele Don Carlos și Posa din tragedia lui Schiller, transpusă în opera lui Verdi. Lucrarea Colocviu în Panteon își propune un dialog documentar între două dintre cele mai prestigioase personalități ale vieții muzicale clujene, Sigismund Toduță și discipolul său cel mai titrat, Cornel Țăranu, de care ne-am despărțit cu mare regret, în luna iunie a anului trecut (2023). Ambii reputați compozitori, profesori, ctitori de școală de compoziție, au avut pe tot parcursul vieții lor cuvinte de aprecieri reciproce consemnate în publicații, deși nu ne putem imagina două personalități și stiluri componistice mai puțin similare. Despre fiecare dintre cei doi s-au publicat scris zeci de studii și articole, iar cel de față încearcă să surprindă o relație continuată și după dispariția primului, prin „Rimembranza" ciclică a ansamblului Ars Nova în edițiile festivalului Cluj Modern și legătura indisolubilă cu Fundația „Sigismund Toduță" și a multiplelor sale manifestări culturale (concerte aniversare, festivaluri, simpozioane, concursuri de creație).

Conf.univ.dr. Ciprian Pop

Simfonismul în creația maestrului Cornel Țăranu

Această (micro)cercetare are ca obiectiv succint analiza non-exhaustivă a creației simfonice a compozitorului Cornel Țăranu, ale cărui lucrări reprezintă o piatră de temelie în cadrul muzicii contemporane. Opera sa simfonică se distinge printr-o impresionantă varietate de teme și metode de exprimare, traversând un spectru larg de tehnici compoziționale complexe și evoluate. Acestea includ un limbaj muzical sofisticat, care se extinde dincolo de serialism și adoptă influențe postenesciene, îmbinând inovațiile secolului al XX-lea cu elemente ale muzicii tradiționale, atât românești, cât și globale. Melanjul de influențe și abordări conferă lucrărilor lui Țăranu un stil

unic și ușor de recunoscut, marcându-le ca un punct de referință în peisajul muzical simfonic modern.

Prof.univ.dr. Iulia Cibișescu-Duran

Cornel Țăranu, Simfonia a II-a "Aulodica"

Cornel Țăranu, unul dintre cei mai prolifici compozitori și muzicologi români contemporani aparținând „generației de aur", a cărui creație numără peste 100 de opusuri simfonice, concertante, corale, vocal simfonice, camerale, de operă, muzică de film cât și lucrări de muzicologie, articole etc. este compozitorul-artist multilateral care a îmbinat creația la diferitele paliere ale artisticului și științificului, într-o conlucrare permanentă și vizionară a compozitorului cu dirijorul, a artistului cu pedagogul formator de școală, a managerului cu muzicologul și cercetătorul.
Simfonia a II-a Aulodica (scrisă în 1976 și având premiera la 8 aprilie 1978, interpretată fiind de orchestra Filarmonicii din Cluj-Napoca, dirijor Emil Simon), se încadrează în a doua etapă stilistică de creație a autorului, etapa sintezelor între gândirea serială și cea modală, fiind poate cea mai inovativă sub aspectul orchestrației și poate cea mai expresivă dintre simfoniile lui Cornel Țăranu datorită parfumului inconfundabil al doinirilor aulodice românești, al filonului arhetipal modal ancestral sugerat de autor în lucrare, creând acel spațiu mitic etern al permanentelor reîntoarceri.

Conf.univ.dr. Ionică Pop

Remembering Țăranu, arc peste timp

Alocuțiunea mea pornește de la textul Remembering Țăranu – facere și desfacere, între ludic și sincretic, prezentat la Iași în cadrul Simpozionului Național de Muzicologie la începutul lunii martie 2024. Lucrarea Remembering Țăranu pornește de la melograma numelui Cornel Țăranu (Țăranu fiind în recurență, respectiv unarăȚ) realizată ca serie dodecafonică după cum urmează: C-do, O-do#, R-re, N-fa#, E-mib, L-labb, U(t)-do4b, N-la, A-fa, R-re2#, Ă-la#, Ț-dob. În opoziție cu complexitatea serială, ca și complementaritate, la polul opus, în construcția lucrării, pe post de tema a doua, se află cântec Țăranul e pe câmp. Avem o formă de lanț, ce poate fi asemuită cu un evantai, (ca la jocul de cărți, sau cărțile de Tarot), fiecare pagină a lucrării reprezentând o structură de sine stătătoare. Voi face o scurtă

referire și la lucrarea menționată a domnului Țăranu, din care am dat și un citat. M-am străduit, după puterile mele să readuc în mintea ascultătorului, felul în care Cornel Țăranu mi-a colorat și marcat, atât viața cea de toate zilele, precum și mai ales, albia componistică

Prof.univ.dr. Ninuca Oșanu Pop

Ansamblul Ars Nova, laborator al creației muzicale și interpretării muzicii contemporane, 1968-1990

Articolul detaliază începuturile, evoluția și dezvoltarea formației ,,Ars Nova", fondată și coordonată de compozitorul Cornel Țăranu. Prin amintirile pianistei Ninuca Oșanu Pop, membră activă din 1968, se reconstituie istoria ansamblului, incluzând contextul istoric și muzical, percepția asupra muzicii contemporane, provocările întâmpinate, concertele, turneele, personalitățile întâlnite și repertoriul abordat. De asemenea, se dezvăluie aspecte inedite legate de personalitatea lui Cornel Țăranu, fondatorul ansamblului și artizanul concertelor.
Articolul aduce în prim-plan nu doar amintirile și impresiile pianistei Ninuca Oșanu Pop, ci și mărturiile tinerilor discipoli și a altor muzicieni, oferind o perspectivă amplă asupra influenței și impactului lăsat de Cornel Țăranu în posteritate. Se explorează darul său artistic, spiritual și educațional, care a devenit parte din patrimoniul cultural. Continuarea proiectelor sale este văzută ca o modalitate de onorare a moștenirii sale și de perpetuare a contribuției sale în lumea muzicală.

Lect.univ.dr. Elena Boancă

Muzica de film a lui Cornel Țăranu

Deși ocupă un loc semnificativ în cadrul creației compozitorului Cornel Țăranu, până în prezent muzica sa de film a fost mai puțin abordată la nivel analitic. Lipsa, sperăm temporară, a accesului la partituri (în măsura în care acestea există), împiedică realizarea unor studii riguroase și detaliate. O perspectivă poate fi oferită totuși, pornind de la aspectele istorice și documentare (uneori anecdotice), completată de o tratare prin prisma narativității acestor muzici. Dacă filmul cu toate componentele sale, inclusiv cele sonore și muzicale, se adresează publicului, este cel mai probabil că va avea un mesaj detectabil și un anumit impact asupra acestuia. Am pornit astfel în sens invers, de la produsul final, observând muzica de film a lui Cornel

Țăranu în contextul sincretic al artei cinematografice, încercând să înțeleg rolul sau contribuția sa în conturarea atmosferei generale și a mesajului specific al unor scene. Inserțiile analitice bazate pe audiții și vizionarea filmelor disponibile reliefează utilizarea unor elemente de limbaj muzical prin cunoașterea cărora muzica de film poate fi raportată la contextul mai larg al stilului maestrului și privită ca o extensie a acestuia, completând în același timp tabloul creației sale.

Conf.univ.dr. Șerban Marcu

Ultima primă audiție: „Alte cântece", pe versuri de Nichita Stănescu, de Cornel Țăranu

Studiul de față este o sumară incursiune în universul liedului reflectat în creația compozitorului Cornel Țăranu, trecând în revistă preferințele literare ale maestrului în relație cu acest gen, pleiada de interpreți, din trecut până în zilele noastre, și ancorându-se din punct de vedere analitic în cele două capete ale arcului creator: primul ciclu de lieduri, *Trei cântece*, pe versurile lui George Topîrceanu, scris în anii 1955-1956, și ultimul ciclu de lieduri, *Alte cântece*, pe versuri de Nichita Stănescu, scris în anul 2017. Analiza urmărește evoluția stilistică de la etapa tinereții la etapa deplinei maturități creatoare, luând în discuție parametrii discursului muzical: melodia (la vocea solistă și în acompaniamentul instrumental), armonia, modelarea timpului muzical, elementele de timbralitate, evidențiind diferențele semnificative dintre cele două opusuri.

Cercet.șt.gr.III. Cristina Pascu

Muzicieni în Academia Română

Articolul propune o incursiune în istoria Academiei Române, de la momentul înființării și până în prezent, evidențiind activitatea și influența deosebită a membrilor muzicieni. Din cercetările noastre reiese că au fost cinci membri titulari, începând cu George Enescu (1933), urmat de Mihail Jora (1955), Ștefan Niculescu (1996), Cornel Țăranu (2012) și Octavian Lazăr Cosma (2016). Pe lângă aceștia, analele Academiei consemnează prezența a doisprezece membri corespondenți, cinci membri de onoare, precum și a doi membri aleși post-mortem, ilustrând astfel contribuția semnificativă a muzicienilor la dezvoltarea și afirmarea instituției în peisajul cultural și științific românesc.

Vom aborda subiectul prin filtrul scrierilor lor, al biografiilor, al documentelor de arhivă relevante, precum și al mărturiilor oferite de academicieni contemporani.

Prof.univ.dr. Gabriel Banciu

Festivalul „Cluj-Modern", o istorie în desfășurare

În caietul-program al primei ediții a festivalului (9-14 aprilie 1995), maestrul Cornel Țăranu, fondatorul Festivalului Cluj Modern, nota: „Ideea unui festival de muzică contemporană la Cluj o purtam de mult în gând, dar nu ar fi fost posibilă în climatul atât de restrictiv dinainte de 1989. Vântul de libertate care bătea cu atâta putere în sufletul muzicienilor clujeni [...] a făcut posibilă existența unor ansambluri specializate, a căror valoare s-a confirmat de-a lungul anilor [...]. Efortul nostru a fost sprijinit de interesul unui public din ce în ce mai avizat, care a dovedit o rară receptivitate față de muzica nouă. El a fost acela care ne-a încurajat să perseverăm." Începând cu ediția din 2009, festivalul a inclus în programele sale și simpozioane de muzicologie, cel din 2024 fiind la a opta ediție. Gândită ca o „privire retrospectivă", comunicarea de față și-a schimbat titlul, la propunerea directorului artistic al festivalului, compozitorul Adrian Pop, lăsând loc perspectivelor firești ale unei manifestări artistice de excepție.